

Buurtvisite De Akropolistoren en Sportheldenbuurt
 Coöperatieve Vereniging Bewoners Akropolistoren
 John Blankensteinstraat 1F
 1095 MB Amsterdam
 E-mail via [contactformulier](http://www.de-akropolistoren.nl) www.de-akropolistoren.nl

Een kompas voor het eilandgevoel

3 The kopjes

Na bijna 200 Zorgvisites aan verpleeghuizen en woonzorgcentra door heel Nederland is het de hoogste tijd dat we als Dames The weer eens ‘de wijk nemen’. Na de buurtvisite in 2013 aan de [Oostelijke Eilanden in Amsterdam](#) gaan we nu de Sportheldenbuurt op het Zeeburgereiland in Amsterdam op diversiteit en leeftijdsvriendelijkheid bekijken. Niks focus louter op ouderen. Geen etiket of stigma. Ouderen zijn mensen, buurtbewoners, *eiland*bewoners. Een fijne woonplek, contact en ontmoeting, verpozing en beweging, frisse lucht, lekker eten en drinken en ontspanning en beleving. Het zijn de gewone dingen voor jong en oud. Goede burenschap en nabuurschap. Dit inclusieve en – verder dan de staande praktijk en overheidsbeleid reikende - denken en doen, staat de Coöperatieve Vereniging Bewoners Akropolistoren voor. Wat kan een gebouw en een buurt met al zijn partners hieraan bijdragen? Dat gaan we bekijken met een geïnspireerd en gemêleerd gezelschap bestaande uit bewoners van burgerinitiatief De Akropolistoren en bewoners uit de wijk, medewerkers van welzijnsorganisatie Dynamo, van Woningcorporatie De Alliantie, en de door de gemeente aangestelde buurtverbinder. De wijkagent, de directeur van de basisschool en de rector van de vmbo-school konden er tot hun spijt niet bij zijn. Enthousiaste leden van de Coöperatieve Vereniging Bewoners Akropolistoren Amsterdam waren gemotiveerd om de Zorgvisite Plus met ons voor te bereiden met een meerledig doel: allereerst kennis en input voor de eigen bewoners, maar tevens input c.q. een basis voor bijvoorbeeld overleg met het stadsdeel en andere bij de buurt betrokken organisaties. De Zorgvisite Plus wordt ook dit keer weer mogelijk gemaakt door het Jo Visser Fonds.

De Coöperatieve Vereniging Bewoners Akropolistoren in het zonnetje

We worden ongelooflijk hartelijk met koffie, thee, cake en koek ontvangen. We zijn ons ervan bewust hoeveel uithoudings- en doorzettingsvermogen het de leden van het eerste uur kostte om hun droom ‘een fijne woon- en leefplek waar je als je ouder wordt zelf de regie houdt en met elkaar in huis en buurt actief bent’, waar te maken. Saar Boerlage, een bekende verschijning in Amsterdam, is vanaf 2004 de voorvechtster van het concept geweest en dat heeft - soms vechtend tegen de klippen op - geresulteerd in tegen

de 100 sociale- en middenhuurwoningen voor mensen boven de 55. De vereniging heeft een belangrijke stem bij de keuze van nieuwe huurders. Veel bewoners zijn actief in een variëteit aan groepjes

die zich voor culturele-, bestuurlijke-, samen lekker eten en andere zaken verantwoordelijk voelen. Het is daarom een groot goed dat de toewijzing van te verhuren woningen bij de vereniging zit; het maakt dat je op de doelstelling mensen kunt bevragen en het geen anonieme en onverschillige boel wordt.

De bedoeling is dat je ook als je zorg afhankelijk bent in de Akropolistoren kunt blijven wonen. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan, zo blijkt uit een eerste ervaring met een bewoner die aan alzheimer leed. En men wil graag tips hoe je ook in dit type situaties levensloopbestendigheid kunt realiseren. We komen er later op terug. De Dames The worden erop gewezen bij onze visite in het achterhoofd te houden dat we hier in een nieuwe wijk zijn, die zich nog moet settelen.

Het Zeeburgereiland op de kaart

Het is altijd prettig de 'couleur locale' even te schetsen. Vanuit de Torenkamer, waarvoor De Akropolistorenbewoners huur betalen en met elkaar, en met financiële hulp van De Alliantie hebben ingericht, heb je een majestueus uitzicht.

2

Het Zeeburgereiland ligt in het oosten van Amsterdam, een driehoekig eiland omgrensd door de Oranjesluizen, de Diemerzeedijk en het BuitenIJ. Het eiland is met de bagger uit het IJ en het Oostelijk Havengebied aangeplempt en werd zo een baggerdepot met de kenmerkende Waterzuiveringsinstallatie, die nu als 'de drie silo's' bekend staat en nog steeds vanaf de ring A 10 het beeld domineert. De Amsterdamsebrug en de Schellingwouderbrug zijn tevens karakteristieke landmarken, alsook de ligging aan de drukke doorgaande weg naar IJburg met de karakteristieke Enneus Heermabrug, in de Amsterdamse volksmond de bh-brug genoemd. Langs de weg naar IJburg staat de met vrolijke dieren (in relatie tot de afslag naar Artis) opgetuigde studentenflat.

Er zijn grote ambities met het Zeeburgereiland. Er komen nog duizenden woningen bij. De Sportheldenbuurt is er de eerste buurt van. Er zijn ver gevorderde plannen voor de Sluisbuurt als een Manhattan aan het IJ annex aan de Sportheldenbuurt.

Het stoort de aanwezigen dat de Sluisbuurt als op zichzelf staand wordt gebouwd en de overheid overleg met de bewoners van de Sportheldenbuurt uit de weg gaat. Terwijl de connectie van beide buurten manifest wordt als je buiten loopt en de doorkijkjes door de poorten in je opneemt.

Voor de Sportheldenbuurt staat er veel op stapel, waaronder een midden in de wijk gelegen 'urban sport zone' met skatepark. Alle projecten voor de buurt staan op een rijtje [op deze website](#). Het is anders gesteld als je gaat zoeken via de website van stadsdeel Oost. De agenda voor het eiland Zeeburg dateert van 2013. Er staat dat er met buurtbegrotingen wordt gewerkt. Dat lijkt ons dan iets dat je samen met de buurt en zeker met De Akropolistoren moet doen! Nog interessanter zou het zijn als het stadsdeel of de gemeente Amsterdam, De Akropolistoren een eigen - dat kan virtueel zijn - budget geeft om binnen de met elkaar afgesproken agenda tot handelen over te kunnen gaan. TIP van ZORGVISITE.

Water- en natuurbeleving

Verder ontdekken we dat B&W in september 2019 het Programma Waterrecreatie en Ecologie voor het Zeeburgereiland heeft vastgesteld.

Het Zeeburgereiland wordt hét watersport- en recreatiecluster van Amsterdam en men wil dat samen met de bewoners gaan ontwikkelen.

In die zin komt deze Zorgvisite Plus-input dan ook goed van pas. Als eilandbewoners - en de term 'ons eiland' valt regelmatig tijdens deze Zorgvisite Plus - wil je graag *waterelementen* in het programma terug zien: denk aan de wallenkanten, vissteigers, zitplekken, rolstoel- en rollatorvriendelijk strandje, een fontein, vogelkijkpunten, overzichtsboarden met waar je naar toe kijkt, verrekijkers ook op rolstoelhoogte, paden langs het water die ook met rollator en kinderwagen prettig bewandelbaar zijn etc. TIP van ZORGVISITE. Een zwembad zouden de deelnemers ook graag willen; wellicht biedt de herontwikkeling van de rioolwaterzuivering silo's daarvoor een mogelijkheid. Fijn zijn de picknicktafels die De Akropolistoren zelf heeft gerealiseerd aan het meest nabije stukje wallenkant.

Groot, klein en verticaal groen

In de planning zit een *grote buurtmoestuin* die via de Gezonde Stad in de buurt wordt geëntameerd. Daarnaast is er behoefte aan kleine initiatieven gericht op beleving van groen en natuur, niet alleen voor mensen met een beperkte actieradius, ook voor kinderen. Je kunt dan denken aan vogelhuisjes op onverwachte plekken, een vogelvoederplateautje, her en der verhoogde moestuinbakken, bijen- en wormenhotels. Typisch zaken voor de buurtagenda en voor een eigen buurtbudget. TIP van ZORGVISITE. Gelukkig zijn er al goede contacten met de stadsecoloog.

Vaak wordt vergeten dat je naast liggend groen ook verticaal groen kunt realiseren op de buitenmuren. Ook hiervoor zijn net als voor geveltuintjes makkelijk subsidies te krijgen. TIP van ZORGVISITE.

Gemeentelijke visie op mobiliteit en beweging ontbeert de buurt en de verschillende leeftijdsgroepen en hun behoeften

Duiken we dieper in de digitale wereld dan treft ons het mobiliteitsplan Zeeburgereiland 2018-2038.

Een samenhangend mobiliteitspakket wordt gepretendeerd. Niets is echter minder waar. De focus is louter op auto en fiets en dan nog alleen op verkeersbewegingen met een bestemming waar men snel naar toe moet kunnen komen. De Akropolistoren is weliswaar op een mooi punt gebouwd met een prachtig uitzicht over het water en de stad, maar ver van de enige openbaar vervoersverbinding (tramlijn 26) die Zeeburg verbindt met enerzijds IJburg en anderzijds het centrum van de stad. Voor mensen die slecht ter been zijn is het ver lopen. Bankjes om onderweg even te gaan zitten ontbreken op de route naar de halte. En misschien moet je ook denken aan een voorziening als een golfkarretje zoals in Oost, dat mensen bij de halte afzet en weer naar huis brengt. Of zoals in de Rivierenbuurt aan een heen en weer service voor ouderen voor de kleine afstandjes. Ook al is het maar een paar honderd meter voor 1 euro word je ernaar toe gebracht. En er is een zogenoemde groen-grijs bus in twee maten voor allerlei uitstapjes. TIP van ZORGVISITE.

Er wordt dus in het mobiliteitsplan een visie op de interne buurtbewegingen en het belang van wandelen, lopen, en scharrelen totaal gemist. En dat naar de verschillende leeftijdsgroepen en de hulpmiddelen (of dat nu een kinderwagen of een rollator is) die zij daarbij nodig hebben. Amsterdam kan wel pronken met het WHO-certificaat dementievriendelijk maar dat mensen met dementie zich ook bewegen en dat dit ook onder mobiliteit valt, dat is tot verkeerskundigen ons inziens nog niet doorgedrongen. TIP van ZORGVISITE.

Elders in Nederlandse gemeenten zagen wij al lang geleden routes uitgezet die bijvoorbeeld scootmobiel-/rollator-/kinderwagen-vriendelijk en interessant zijn met een bewegwijzering naar interessante punten en een aanduiding van het aantal meters erbij om het psychologisch overbrugbaar te maken. TIP van ZORGVISITE. Zie onze column [De Psychologische afstand](#) over het belang van goede loop- en zichtlijnen en overzichtsplattegronden.

Een majeur punt van zorg is het doorgaande verkeer en dan met name het vrachtverkeer en het vervoer van gevaarlijke stoffen. Het TIK TIK geluid van de vrachtwagens bij het rijden over de brug is irritant.

Men is voorstander van een lagere km snelheid sowieso voor het zware verkeer.

In het mobiliteitsplan troffen we ook niets over wat het betekent een eiland te zijn en dus ook niks over vervoersverbindingen over het water

Het zijn allemaal punten die zoals we ook tijdens deze Zorgvisite Plus ervaren op de agenda moeten worden gezet. We zijn al gesignaleerd door de o.a. op de sociale media actieve groep Zeeburgereiland Gezond. Samen met De Akropolistoren staan die hun mannetje en vrouwtje daarin vast wel! TIPS van ZORGVISITE.

Over winkels, horeca en cultuur

Het Zeeburgereiland is nog stiefmoederlijk bedeed qua winkels, op een klein buurtsuper na. Binnenkort gaat er een Albert Hein open. De bewoners doen hun boodschappen op IJburg, bij Brazilia of in Schellingwoude c.q. de Indische buurt. Wie geen auto of fiets rijdt, is aangewezen op het openbaar vervoer. Hetzelfde geldt voor bezoek aan theater en restaurants. Veel ouderen willen graag in de stad blijven wonen vanwege een uitgaansleven dichtbij. Het Muziektheater en het Bimhuis zijn met lijn 26 te nog wel redelijk te bereiken. Voor een bioscoop of theater moet je verder. Een bioscoop of filmhuis/ annex theater zoals mogelijk in de silo's worden gepland zou lang niet gek zijn. TIP van ZORGVISITE.

Zoek verder met de winkeliers en horecaondernemers contact; neem ze mee in de idealen die je voor de buurt hebt. Dat biedt veel kansen voor hen qua klantenbinding en voor de bewoners bv op het gebied van speciale aanbiedingen of kortingen. Ga in contact met hen zodat ze dementievriendelijk zijn. TIP van ZORGVISITE

Active design en focus op - letterlijk en figuurlijk - groot en klein

Tijdens de deskresearch duikt een VVD-voorstel van Cees Eenhoorn op die de gemeente de opdracht geeft het Zeeburgereiland in te richten volgens het Active Design-principe, een unieke inrichting van de openbare ruimte die stimuleert tot beweging. Wat is daarmee gebeurd en hoe gaat daaraan invulling gegeven worden? TIP van ZORGVISITE. Het sluit aan bij een amendement dat een van de Dames The destijds als gemeenteraadslid op het bestemmingsplan heeft ingebracht en dat erin voorzag geplande kinderspeelplaatsen tot plaatsen van sport, spel en bewegen voor jong en oud om te vormen. Dat amendement werd zo rond 2010 aangenomen. Eerlijk gezegd, daar zagen we nog weinig van.

Alle focus lijkt nu gericht op de enorme 'urban sport zone', terwijl juist voor samen leven en samen wonen een combi van spelen, verpozen en er lekker bij zitten kijken op kleinere locaties zo belangrijk is. Denk daarbij ook aan meer variëteit in bankjes, waaronder bankjes met een uitsparing in het midden voor gebruikers van bijvoorbeeld een rolstoel of kinderwagen zodat zij niet altijd aan de zijkant worden gezet. Bankjes maken contact en ontmoeting mogelijk. TIP van ZORGVISITE. En ook hier weer benadrukken we het belang van de psychologische afstand; als je moeilijk ter been bent en weet dat er een bankje aankomt, dan zet je door!

Onverwacht schuin oplopende stoepdelen en gevaarlijke trappen, een paaltje en het voorplein van de Akropolistoren

Het is eigenlijk wachten op ongelukken: valpartijen en verzwikte enkels. Plots zijn er gekke verhogingen door de buurt. Of neem nu een trap als deze.

Vereniging Akropolis heeft aan een kant een leuning voor elkaar weten te boksen, maar toch, rechts kleine steile treden en links heel hoge naar de kade kant? Je bent niet in een Lunapark. Bedoeld om te zitten? Wie heeft dat kunnen bedenken! Hoezo makkelijk voor de minder mobiele medemens? Hm, als er wat gebeurt, zijn de rapen voor de gemeente gaar. Wij zouden het maar snel verbeteren. TIP van ZORGVISITE. Over de betere inrichting van het voorplein zal het gesprek worden gestart. Als wij ambtenaar waren zouden we dat maar heel snel gaan doen. Groene hagen zijn wellicht een idee als windvanger; de schots- en scheefstaande fietsen schreeuwen om rekken, waarvoor aan de overkant nog wel wat ruimte is;

er kan gedacht worden aan kunst, een buitendamtafeltje, en/of -schaakspel, lekkere bankjes, een ingelegde hinkelbaan, moestuinbakken. TIP van ZORGVISITE.

Een kompas voor het eilandgevoel, 14 september 2019

Tijdens de burendag, een paar dagen na deze Zorgvisite Plus had een buurtbewoonster een maquette van een fontein bij zich, ooit geplaatst op het Zeeburgereiland, maar er weggehaald voor de bebouwing van het eiland. Iedereen is het erover eens dat deze vier meter hoge fontein teruggeplaatst moet worden, dan wel op het voorplein of op een plek langs het water.

Paaltjes dragen zorg voor een verkeersvrije zone met wonderschone door de gemeente aangelegde perken met bloeiende planten en bloemen. Ook is er een grasveld waar kinderen vrij kunnen spelen en waar je kunt picknicken. Heerlijk natuurlijk. Maar als zo'n paaltje even weg moet vanwege bv een verhuizing, dan kost dat de bewoner die daarom verzoekt 130 euro zorgenoemde leges vergoeding. Niet te bevatten, noch uit te leggen.

Buurtkamer

De buurtkamer aan het plein voor De Akropolistoren wordt geëxploiteerd door Dynamo.

Het is fijn dat Dynamo met drie vrouw sterk meedoet aan deze Zorgvisite Plus. In de buurtkamer wordt spreekuur gehouden door het maatschappelijk werk en je kunt er terecht voor informatie. Er is een goed geoutilleerde keuken, waar regelmatig door buurtbewoners gezamenlijk wordt gekookt en gegeten. Er is een kinderhoek. Er zijn mogelijkheden om het aanbod van Dynamo aan te vullen met gewenste activiteiten van en door bewoners. Ook op

basis van potenties en talenten die bij de bewoners in Akropolis en in de wijk aanwezig zijn. Het zou leuk zijn als de buurtkamer gebruik kan maken van het voorplein voor een terrasje en buitenactiviteiten. Op de burendag werd daar een poging toe gedaan in de vorm van

‘een dreamcafé’,

gebouwd van bamboestokken, door windkracht zes echter buiten gebruik gesteld. In het nu naar de buurtkamer verplaatste ‘dreamcafé’ konden de bewoners hun dromen vertellen over wat hen nu al op het eiland gelukkig maakt en hoe Zeeburgereiland in 2025 de gelukkigste buurt van de stad kan worden. Verbinding was daar ook een thema. Wat kunnen bewoners oud en jong voor elkaar betekenen.

Sferen binnen de buurt

Al wandelend door de buurt ontstaat het idee dat je op het Zeeburgereiland verschillende sferen kunt realiseren: een autoluw rustig gebied, gebieden voor sport en spel, weer andere gebieden voor groen en doen, gebied met een oriëntatie op water. TIP van ZORGVISITE. Er is een idee om een welkomtsymbool in de buurt aan te leggen: een poort als kunstwerk. Het is natuurlijk altijd leuk om een herkenbaar icoon van je buurt te hebben. Maar hier liggen bij uitstek ook mogelijkheden om als buurt te manifesteren wie en wat je als buurt bent en wilt zijn; hoe je met elkaar leeft en dat tot uitdrukking brengt. We denken daarbij aan muurgedichten met eilanden en water als onderwerp, het in beeld brengen van sporthelden, waterelementen. TIP van ZORGVISITE.

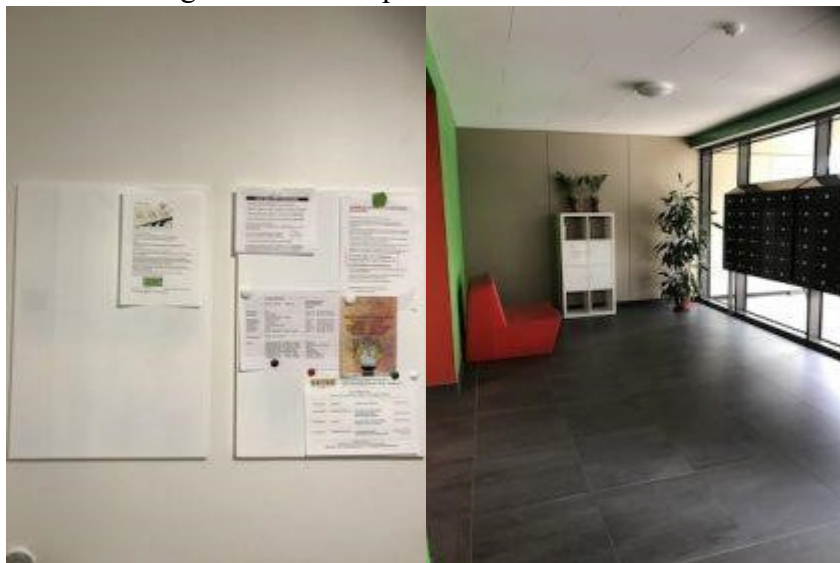
De Akropolistoren binnen en buiten

De toren staat en blijft er staan. Dus geen woord over of dit nu het beste gebouw qua ontwerp en plattegrond is om levensloopbestendig wonen mogelijk te maken. De mensen die er wonen vinden het wonen fantastisch, voelen zich bevoorrecht en genieten van het geweldige uitzicht. Het is een prestatie, wat men met elkaar bereikt heeft en hoeveel energie er bij de bewoners zit. Het gebouw bepaalt het leven niet, dat zijn de bewoners. Je kent elkaar. Je kunt er omzien naar elkaar. Je kunt er discussies met elkaar aangaan over hoe je je toekomst van het ouder worden voor je ziet. Wat wil je in welke omstandigheden? Verwacht je daarin iets van je burens en wat? Met een Torenkamer als gezamenlijke ontmoetingsruimte en een

buurtkamer voor ontmoeting met de wijk. Met jong en oud, met statushouders en andere woongroepen die in de buurt gehuisvest zijn, zoals studenten en slechthorenden.

Ideeën om een woning te bestemmen tot hulppost moeten nog maar eens goed tegen het licht worden gehouden. Op de begane grond van De Akropolistoren bevindt zich nu al een huisartsenpost met fysiotherapie een prikspreekuur van Atal. Naar bevind kan deze post wellicht worden uitgebreid met wijkverpleging.

Wat het gebouw zelf betreft kan de buitenentree nog wat identiteit krijgen zonder dat je nu per se moet uitdragen dat hier 55-plussers wonen.

De binnen entree is qua aankleding al verder en het boekenruilkastje met bankje is in revisie.

En passant ontdek je als bewoners waar dingen verbeterd kunnen worden. Net als in je eigen huis. De appartementen zijn niet gebouwd voor zorgafhankelijke bewoners. Dan is een badkamer niet rollatorproof. Misschien is een schuifdeur een oplossing? Gelukkig is er bij De Akropolistoren een technische commissie voor dit soort klusjes. En De Akropolistoren kan zich gelukkig prijzen dat er zoveel variatie in het bewonersbestand zit. Dat is ook een advies dat wij graag meegeven: hou het gevarieerd in leeftijd, in leefstijlen en interesses. Dat is een kracht. TIP van ZORGVISITE.

'Het graatje in de keel' van de mensen die dement worden

Een Akropolistorenbewoner van het eerste uur kon vanwege het vorderen van zijn dementie en de zorgzwaarte die dat voor zijn partner met zich meebracht, niet langer thuis blijven wonen. Ondanks de idealen bleek de praktijk weerbarstiger. Een verpleeghuisplaats geheel uit de buurt was het

gevolg. Is dit te voorkomen? Waarschijnlijk niet, uitzonderingen daar gelaten, als je het louter bezieet vanuit de individuele situatie en de woning. Wel als je de buurt beschouwt als verlengstuk van de woning. Tijdens onze buurtvisite aan de oostelijke eilanden zijn we hierop ingegaan en hebben we demografische berekeningen gemaakt op basis van het aantal mensen dat dement kan gaan worden. Op zo'n 20.000 inwoners heb je ongeveer 15 woonplaatsen voor hen nodig, rekenden we op de manchet uit. We hebben daarbij ook aangenomen dat dementie een langdurig proces is; je hebt het niet van de ene op de andere dag in die mate dat een verhuizing naar een beschermde woonplek direct nodig is. Je kunt veel beter plannen en begeleiden naar een plek waarbij de kracht van de buurt en de bekenden en burens om je heen wordt vastgehouden. Bij de Oostelijke Eilanden wezen we op de studentenhuisvesting op Kattenburg met de beschermde binnentuin. Studenten zijn vlottende bewoners. Dat maakt flexibiliteit in de bestemming qua doelgroep mogelijk. We opperden de begane grond geschikt te maken voor beschermd wonen voor ouderen met dementie zodat men tot op het laatst in eigen buurt kan blijven wonen? Natuurlijk, het vergt echt 'out of the' box denken, maar het is wel ter wille van hetgeen je voor alle bewoners voor staat.

Eigenzinnig eiland

Dat de Akropolistoren en Sportheldenbuurt in opbouw zijn, biedt vele kansen waar deze Zorgvisite Plus hopelijk bouwstenen voor heeft aangedragen. Met de 'spirit' van de mensen is er goud in handen, nu de rest.

Deze Zorgvisite plus is afgelegd op 14 september 2019

Copyright Dames THE, Tineke van den Klinkenberg en Hetti Willemse, Zorgvisite, Publicarea